

Tisková zpráva

Systém selhává v řešení nedostatku míst na středních školách, nepřijetí na adekvátní školu dopadne na duševní zdraví uchazečů a negativně ovlivní jejich budoucnost

Praha 25. dubna 2023 – Část devátáků se letos kvůli vysokému počtu uchazečů a velké konkurenci na vybranou školu nedostane. O místa na středních školách se uchází populačně nejsilnější ročník za posledních 29 let a vzdělávací systém na takový nápor není připraven. Příchod dětí ze silných ročníků se léta očekával, situace se však řeší pozdě. Neúspěch u zkoušek přitom může mít zásadní dopad na duševní zdraví a ovlivní budoucí život těchto žáků.

Stát o příchodu silného populačního ročníku věděl s dostatečným předstihem, na situaci se tedy mohl adekvátně připravit. „Považuji za nespravedlivé, že o několik let dříve by se žáci s podobnými studijními výsledky bez problémů dostali na školu podle své volby, ale jen kvůli tomu, v jakém roce se narodili, jsou nyní ve velké nejistotě a stresu,“ upozorňuje programová manažerka Partnerství pro vzdělávání 2030+ Silvie Pýchová.

Především ve větších městech bude mít část uchazečů cestu k vysněnému oboru těžší. Zájem o školy gymnazijního typu se dlouhodobě zvyšuje, naopak o učební obory bez maturitní zkoušky klesá. „Počty míst na gymnáziích sice rostou, ale ne v dostatečné míře, která by uspokojila všechny relevantní zájemce. Nejde o to, aby byl ke studiu přijat každý, kdo o něj má zájem, ale ti, kteří splní podmínky přijímacího řízení,“ vysvětluje programová manažerka Nadace RSJ Petra Šlapánková. Někteří žáci se záměrně hlásí na školu, která neodpovídá jejich potenciálu, aby se dostali alespoň na takovou, o kterou částečně stojí. To může vyústit v dlouhodobou nespokojenost a frustraci a mít neblahý dopad na duševní zdraví dospívajících. V některých částech Česka hraje roli i geografická příslušnost, kvůli které nebudou moci všichni uchazeči absolvovat navazující studium v adekvátní vzdálenosti od svého bydliště.

Struktura středoškolských oborů v Česku je podle Silvie Pýchové komplikovaná a mnohé obory vysoce specializované, ale mladí lidé v tomto věku si teprve utvářejí svou identitu. Volné kapacity se na středních odborných školách s dlouhodobě neobsazovanými obory najdou, to ale neznamená, že je vhodné tam poslat kohokoliv, kdo se na preferovanou školu nedostal. „Sama s tím mám osobní zkušenost, protože jsem takto skončila coby reprezentantka silného populačního ročníku na střední odborné škole,

kteřou jsem si nevybrala. Mladým lidem bych přála, aby to nemuseli zažívat a na střední škole si posílili vztah k tomu, co je zajímavá a naplňuje," uzavírá Silvie Pýchová.

Problém stávajícího modelu přijímacích zkoušek ale netkví jen v nedostatku míst kvůli silnějšimu ročníku či regionu, ve kterém se žák hlásí. Problémem je i samotný způsob zkoušení, který znevýhodňuje jinak nadané děti. „Vlastnosti, které jsou jindy oceňovány, mohou u přijímaček vést k neúspěchu: například schopnost hledat více variant řešení či sklon k hlubokému ponoru do zadané úlohy. Běžící čas je neúprosný a ve velkém stresu žádné nadání či vysoká inteligence nepomůže. To platí pro všechny děti, ale pro křehké nadané obzvláště," vysvětluje ředitelka Nadace RSJ Lenka Eckertová. Podle ní systém nezohledňuje specifika nadaných dětí, pro které může být tento problém zvláště bolavý až devastující. Jejich skryté charakteristiky jako třeba vysoká citlivost či sklon k perfekcionismu totiž nejsou brány v potaz.

Nepřijetí na střední školu působí na psychiku mladých lidí různě a odvíjí se od jejich osobnosti, potřeb, rysů i prostředí, ve kterém žijí. „Je důležité, aby sebehodnota nebyla postavena pouze na studijním úspěchu, je dobré ji budovat také v jiných oblastech a podporovat silné stránky mladého člověka i mimo školní prostředí," připomíná psychoterapeutka a ředitelka Nevypust' duši Barbora Pšenícová. Pokud se v rodině úspěch měří dobrými známkami, může být dopad větší než u dětí, pro které jsou důležitější jiná hodnotící kritéria.

Pokud děti a mladí lidé cítí neúnosný tlak a výčitky z nepřijetí, mají problém vyrovnat se s nejistotou a propadají zoufalství, mohou požádat o pomoc:

- Linka bezpečí – 116 111 (nonstop)
- Rodičovská linka – 606 021 021, pracovní dny pondělí až čtvrtek: 13–21 hod., pátek: 9–17 hod.
- Dětské krizové centrum – 241 484 149 nebo 777 715 215 (nonstop)
- Linka pro rodinu a školu – 116 000 (nonstop)

Nadace RSJ

[Nadace RSJ](#) usiluje o to, aby přemýšlivé, nadané děti vyrůstaly v prostředí, které jim dává prostor, pochopení, oporu a inspiraci v jejich celkovém osobnostním, intelektuálním a kulturním rozvoji. Podporuje duševní zdraví dětí a mládeže, systémovou změnu ve vzdělávání a rozvíjí filantropii.

Kontakt pro média:

Lucie Voldánová, Nadace RSJ, lucie.voldanova@rsj.com, 721 756 929

Lucia Brinzanik, Nadace RSJ, lucia.brinzanik@rsj.com, 607 605 051